

Sygn. akt VI Ka 282/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 sierpnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze w VI Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SSO Tomasz Skowron

Sędziowie SSO Karin Kot,

SSR del. do SO Jarosław Staszkiwicz (spr.)

Protokolant Katarzyna Witkowska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Bolesławcu B. S.

po rozpoznaniu w dniu 17.08.2018 r.

sprawy skazanego R. M. ur. (...) w B.

s. J. i J. z domu W.

o wyrok łączny

z powodu apelacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Bolesławcu

z dnia 1 marca 2018 r. sygn. akt II K 934/17

I. zmienia zaskarżony wyrok wobec skazanego R. M. w ten sposób, że:

- rozwiązuje karę łączną orzeczoną w pkt I części dyspozytywnej,

- na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. oraz art. 86 § 1 k.k. i art. 89 § 1 b k.k. łączy kary pozbawienia wolności, orzeczone wyrokami opisanymi w punktach 4 i 7 części wstępnej i wymierza mu karę łączną roku i 5 miesięcy pozbawienia wolności,

- na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. oraz art. 86 § 1 i 3 k.k. łączy kary ograniczenia wolności, orzeczone wyrokami opisanymi w punktach 1-3 i 5 części wstępnej i wymierza mu karę łączną roku i 8 miesięcy ograniczenia wolności, z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne po 30 godzin miesięcznie,

- na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet łącznej kary pozbawienia wolności zalicza okres od 9 grudnia 2016 roku do 24 maja 2017 roku i od 17 stycznia 2018 roku do 3 sierpnia 2018 roku,

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. S. K. kwotę 177,12 zł w tym 33,12 zł podatku od towarów i usług tytułem nieopłaconej obrony skazanego z urzędu w postępowaniu odwoławczym oraz dalsze 187,20 złotych;

IV. zwalnia skazanego od zapłaty kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

UZASADNIENIE

1 marca 2018 roku Sąd Rejonowy w Bolesławcu w sprawie II K 934/17 wydał wobec R. M. wyrok łączny, w którym połączono:

- karę 8 miesięcy ograniczenia wolności, orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Bolesławcu z 29 grudnia 2016 roku w sprawie II K 641/16 za czyn z art. 278 § 1 k.k., popełniony 21 września 2016 roku;
- karę 10 miesięcy ograniczenia wolności, orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Bolesławcu z 30 grudnia 2016 roku w sprawie II K 1020/16 za czyn z art. 278 § 1 k.k., popełniony 10 września 2016 roku;
- karę roku ograniczenia wolności, orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Bolesławcu z 28 lutego 2017 roku w sprawie II K 847/16 za czyn z art. 278 § 1 k.k., popełniony na początku lipca 2016 roku;
- karę łączną roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na 3 lata próby, orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Bolesławcu z 14 marca 2017 roku w sprawie II K 987/16 za dwa czyny z art. 278 § 1 k.k., popełnione w październiku i listopadzie 2016 roku;
- karę 2 miesięcy ograniczenia wolności, orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Bolesławcu z 28 kwietnia 2017 roku w sprawie II K 106/17 za czyn z art. 278 § 1 k.k., popełniony 15 listopada 2016 roku;
- karę roku pozbawienia wolności, orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Bolesławcu z 24 maja 2017 roku w sprawie II K 80/17 za czyn z art. 207 § 1 k.k., popełniony od lipca do 9 grudnia 2016 roku.

Skazanemu wymierzono łączną karę 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności, na jej poczet zaliczając okres odbywanej kary pozbawienia wolności. Na podstawie art. 572 k.p.k. umorzono postępowanie w odniesieniu do kary, orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Bolesławcu z 18 maja 2017 roku w sprawie II K 1161/16. Na podstawie art. 576 § 1 k.p.k. pozostawiono do odrębnego wykonania wyroki w zakresie nie podlegającym połączeniu. Skazanego, na podstawie art. 624 § 1 k.p.k., zwolniono od zapłaty kosztów sądowych.

Apelację od wyroku złożyła obrońca skazanego. Zarzuciła w niej:

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, poprzez uznanie, że między czynami skazanego nie zachodzi związek przedmiotowo-podmiotowy, uzasadniający zastosowanie zasady absorpcji,
- naruszenie art. 571 § 1 k.p.k. poprzez nieuzyskanie wiadomości o skazanym,
- rażącą surowość orzeczonej kary, pomijającej okoliczności przemawiające za zastosowaniem pełnej absorpcji.

Obrońca wniosła o uchylenie wyroku do ponownego rozpoznania przez sąd I instancji lub też o zmianę orzeczenia poprzez orzeczenie wobec skazanego łącznej kary roku pozbawienia wolności.

Sąd zważył, co następuje:

Zaskarżony wyrok podlegał zmianie, choć nie z powodów, o których mowa w apelacji.

Zgodnie z art. 85 § 2 k.k., podstawą orzeczenia kary łącznej są wymierzone i podlegające wykonaniu, z zastrzeżeniem art. 89, w całości lub w części kary lub kary łączne za przestępstwa, o których mowa w § 1. Wynika z tego, że ogólna zasada łączenia kar podlegających wykonaniu doznaje wyłomu jedynie w przypadku, o którym mowa w art. 89 k.k. Ten ostatni przepis zawiera zasady łączenia kar pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania (odstępstwo od reguły łączenia jedynie kar podlegających wykonaniu) i ewentualnie kar pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia wykonania (§ 1). Wskazuje też, jak przeliczać karę pozbawienia wolności, orzeczoną ze

środkiem probacyjnym, na potrzeby wymierzania bezwzględnej kary pozbawienia wolności (§ 3). Nie przewiduje natomiast łączenia kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania z karą ograniczenia wolności. Skoro kary tego pierwszego rodzaju podlegają łączeniu wyjątkowo, tylko na zasadach określonych w art. 89 k.k. (art. 85 § 2 k.k.), to należy przyjąć, że nie można łączyć ich z karą (karami) ograniczenia wolności. Sądowi okręgowemu znane jest inne stanowisko, zajmowane przez część komentatorów, jednak, wobec sprzeczności z brzmieniem przywołanych przepisów, wydaje się ono niesłuszne.

W niniejszej sprawie sąd rejonowy postąpił odmiennie, obejmując karą łączną kary ograniczenia wolności (pkt 1-3 i 5 części wstępnej), karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania (pkt 4) oraz karę pozbawienia wolności bez zawieszenia wykonania (pkt 7). Doprowadziło to do orzeczenia - w miejsce dotychczasowych jednostkowych kar o charakterze wolnościowym (punkty 1-5) i kary izolacyjnej w wymiarze roku (pkt 7) - kary łącznej 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności.

Gdy przyjąć, iż - w razie przyjęcia rozumienia art. 85 § 2 k.k. i art. 89 k.k. takiego, jak przedstawiono powyżej – kara izolacyjna w jednej z wersji mogłaby sięgnąć co najwyżej roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności (przy połączeniu kar z punktów 4 i 7 i odpowiednim przeliczeniu pierwszej z nich, zgodnie z art. 89 § 1b k.k.), zaskarżony wyrok można ocenić jako rażąco niesprawiedliwy. Wynikała z niego bowiem dolegliwość w postaci kary pozbawienia wolności w rozmiarach przekraczających dopuszczalne na podstawie art. 86 § 1 k.k. granice. W ocenie sądu odwoławczego charakter czynów skazanego, za które wymierzono mu wspomniane dwie kary pozbawienia wolności oraz powtarzalność jego pozostałych występków, za które orzekano kary ograniczenia wolności, jak również jego niewłaściwe zachowanie w czasie pobytu w zakładzie karnym nie pozwala na orzeczenie łącznej kary pozbawienia wolności, łączącej kary tak, jak to założył sąd I instancji, w wysokości zauważalnie niższej od 2 lat i 3 miesięcy. Przyjęta w zaskarżonym rozstrzygnięciu konfiguracja łączonych wyroków nieuchronnie prowadziła zatem do powstania sytuacji rażąco niesprawiedliwej dla skazanego.

W tej sytuacji sąd II instancji uprawniony był, niezależnie od zarzutów podniesionych przez apelującą, do zmiany zaskarżonego wyroku na korzyść skazanego, na podstawie art. 440 k.p.k. Orzeczenie sądu rejonowego, z podawanych wyżej powodów, naruszało bowiem art. 85 § 2 k.k. – zapadło niezgodnie z jego treścią. Stanowi to o rażącym charakterze przekroczenia przez sąd I instancji reguł prawa materialnego. Wynikiem tego uchybienia było wymierzenie skazanemu kary, która nie mieści się w granicach ustalonych przy prawidłowym rozumieniu obowiązujących przepisów, co jest rozstrzygnięciem jawnie niesprawiedliwym.

Jak już wzmiankowano, przy przyjęciu, iż kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem nie podlega łączeniu z karami ograniczenia wolności, w sytuacji skazanego możliwe były dwie wersje wyroku łącznego – w pierwszej, już opisanej, połączoneby kary pozbawienia wolności (jedną z warunkowym zawieszeniem wykonania) i osobno kary ograniczenia wolności. W drugiej zaś karę pozbawienia wolności z punktu 7 części wstępnej zaskarżonego wyroku i kary ograniczenia wolności z punktów 1-3 i 5. Do osobnego wykonania pozostawałaby wówczas kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. W każdym przypadku skazany musiałby odbyć łączną karę pozbawienia wolności i odrębnie karę o charakterze wolnościowym. Należało ustalić, która z możliwości byłaby dla niego korzystniejsza.

Jak już wspomniano, na wysokość kary (kar) łącznych, orzekanych wobec R. M. mają wpływ: podobieństwo większości jego czynów (poza występkiem z art. 207 § 1 k.k. są to czyny, wypełniające znamiona z art. 278 § 1 k.k.), ich spójność czasowa (popełnione zostały pomiędzy lipcem i grudniem 2016 roku), ale także nagminny charakter kradzieży, których dopuszczał się skazany, wskazujący na jego demoralizację. Taką ocenę jego obecnej postawy potwierdzają też opinie o zachowaniu w zakładzie karnym. R. M. nie poddaje się na razie resocjalizacji w warunkach izolacji, co wymaga utrzymania oddziaływania kary na niego przez stosunkowo długi czas.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, łączna kara pozbawienia wolności, łącząca kary, orzeczone w sprawach II K 987/16 i II K 80/17 Sądu Rejonowego w Bolesławcu musiała być wymierzona z zastosowaniem zasady asperacji, zdecydowanie bliższej kumulacji, niż absorpcji. Przemawia za tym odmienność rodzajowa czynów skazanego oraz

jego znaczna demoralizacja. Jej wysokość należało zatem określić na rok i 5 miesięcy pozbawienia wolności (musiała mieścić się w granicach od roku do roku i 6 miesięcy). Z uwagi na taki jej wymiar, nie mogła być orzeczona z warunkowym zawieszeniem wykonania.

Łączna kara ograniczenia wolności, obejmująca kary wymierzone w sprawach II K 841/16, II K 1020/16, II K 847/16 i II K 106/17 Sądu Rejonowego w Bolesławcu, musiała być natomiast orzeczona z zastosowaniem zasady asperacji (skłania do tego demoralizacja skazanego), jednak bliższej absorpcji, niż kumulacji. Jej wysokość należało określić na rok i 8 miesięcy (musiała mieścić się w granicach od roku do 2 lat i 8 miesięcy).

W takiej sytuacji łączna dolegliwość obu kar łącznych nie przekraczałaby dokuczliwości kary łącznej, orzeczonej w zaskarżonym wyroku (skazany musiałby przebywać w warunkach izolacji przez rok i 5 miesięcy, a następnie wykonywać pracę na cele społeczne przez kolejne rok i 8 miesięcy, a w razie orzeczenia kary zastępczej spędzić w zakładzie karnym 10 miesięcy). Zmiana wyroku w tym zakresie prowadziłaby zatem do znacznej poprawy sytuacji skazanego, który część swoich obciążeń miałby ponosić w warunkach wolnościowych.

Druga z możliwości, o których była mowa wcześniej, nie przyniosłaby podobnej poprawy sytuacji R. M.. Łączna kara pozbawienia wolności, obejmująca kary ograniczenia wolności oraz karę orzeczoną w sprawie II K 80/17 Sądu Rejonowego w Bolesławcu, musiałaby – z racji odmienności występów skazanego oraz jego demoralizacji – być wymierzona z zastosowaniem zasady asperacji, bliższej kumulacji, niż absorpcji. Przy ustalonych zgodnie z art. 86 § 1 k.k. i art. 87 § 1 k.k., granicach jej wymiaru (od roku do 2 lat i 4 miesięcy) oznacza to, że musiałaby przyjąć wysokość 2 lat pozbawienia wolności. Do wykonania pozostawałaby do tego wciąż kara roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania, orzeczona w sprawie II K 987/16 Sądu Rejonowego w Bolesławcu. W tej sytuacji zatem skazany musiałby spędzić 2 lata w zakładzie karnym, a następnie dalej byłby zagrożony wykonaniem kary kolejnego roku pozbawienia wolności. Łącznie jest to dolegliwość istotniejsza, niż w pierwszym z omawianych wariantów. Dodatkowo, w razie zarządzenia wykonania wobec skazanego kary pozbawienia wolności ze sprawy II K 987/16, przekraczałaby ona ciężar kary wynikającej z zaskarżonego wyroku – co wyklucza taką zmianę, jako niekorzystną – z uwagi na treść art. 440 k.p.k.

Z podanych powodów sąd odwoławczy zmienił orzeczenie sądu rejonowego, niezależnie od podniesionych przez apelującą zarzutów, na korzyść skazanego, korzystając z możliwości przewidzianej w art. 440 k.p.k. Rozwiązano orzeczoną przez sąd I instancji karę łączną i w jej miejsce wymierzono R. M. łączną karę roku i 5 miesięcy pozbawienia wolności, łączącą kary tego rodzaju, wynikające z wyroków w sprawach II K 987/16 i II K 80/17 Sądu Rejonowego w Bolesławcu oraz łączną karę roku i 8 miesięcy ograniczenia wolności, która objęła tego rodzaju kary jednostkowe, orzeczone w sprawach II K 841/16, II K 1020/16, II K 847/16 i II K 106/17 tego samego Sądu. Ta ostatnia kara – z uwagi na to, że skazany nie jest nigdzie zatrudniony – łączyć się ma z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne. Jej miesięczny wymiar dla R. M., który na wolności nie ma nikogo na utrzymaniu, musi jednak zdobywać środki dla zaspokojenia własnych potrzeb, określono na 30 godzin.

Na poczet łącznej kary pozbawienia wolności zaliczono skazanemu okres od 9 grudnia 2016 roku do 24 maja 2017 roku i od 17 stycznia do 3 sierpnia 2018 roku, gdy odbywał on karę pozbawienia wolności, orzeczoną w sprawie II K 80/17 Sądu Rejonowego w Bolesławcu.

W pozostałej części, to jest w odniesieniu do rozstrzygnięcia o umorzeniu postępowania co do wyroku, w którym orzeczono karę już wcześniej w całości wykonaną i w odniesieniu do stwierdzenia, że wyroki ulegają osobnemu wykonaniu w zakresie nieobjętym wyrokiem łącznym, przy braku podstaw do ingerowania w orzeczenie, zaskarżony wyrok utrzymano w mocy.

Na rzecz obrońcy z urzędu skazanego – adw. S. K. - orzeczono od Skarbu Państwa kwotę 177,12 złotych z tytułu reprezentowania R. M. w postępowaniu odwoławczym na dwóch terminach rozprawy (§ 17 ust. 5 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 X 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy

prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu) oraz dalsze 187,20 złotych tytułem zwrotu kosztów jej dojazdu na te dwa terminy rozprawy (§ 2 pkt 2 tego rozporządzenia).

Ze względu na to, że skazany nie uzyskuje dochodów i nie posiada majątku, na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolniono go od zapłaty kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Karin Kot Tomasz Skowron Jarosław Staszkiwicz